

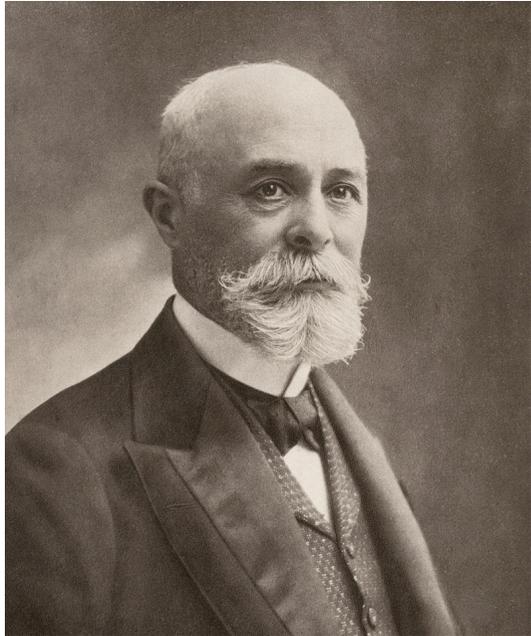
Kozmičko zračenje i mi

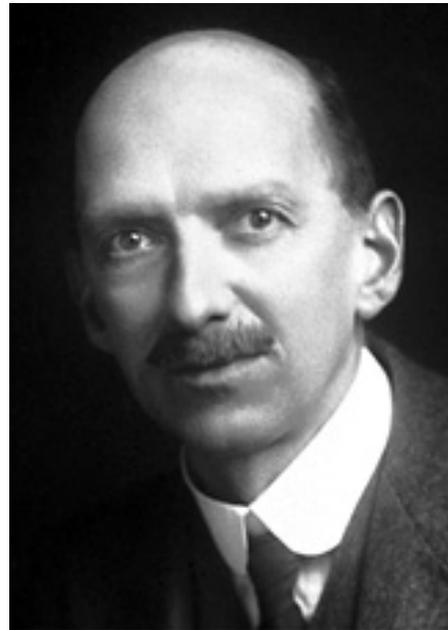
Mateja Dumbović
Opservatorij Hvar
Geodetski fakultet
Sveučilište u Zagrebu

Malo povijesti...

Becquerel – otkriće radioaktivnosti, neki materijali zrače poput Sunca

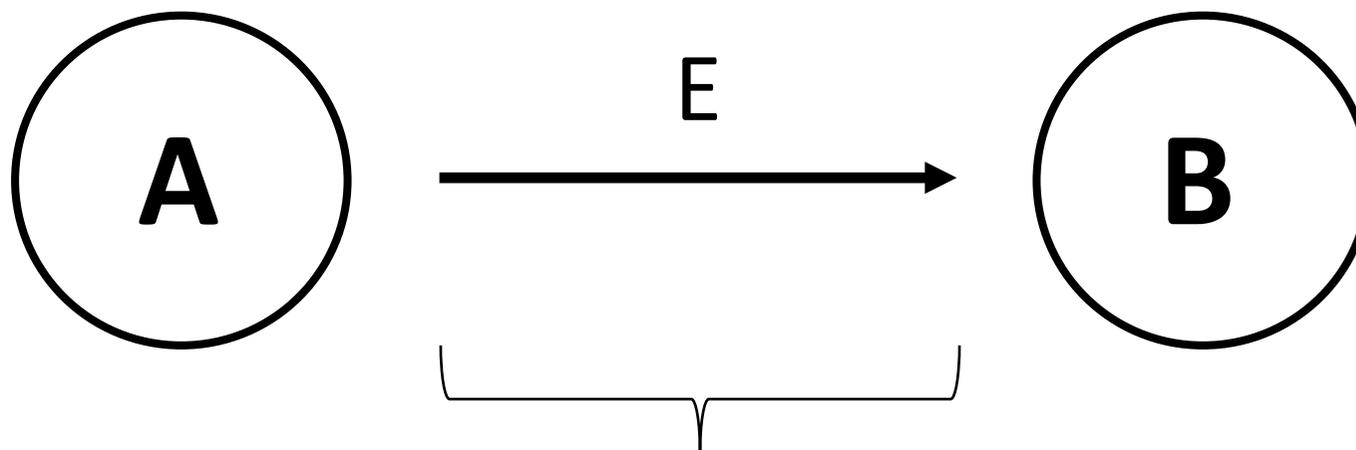

Wilson – otkriće "ozračenosti" atmosfere

Hess:
Ozračenost
atmosfere dolazi iz
svemira
- otkriće kozmičkog
zračenja

Što je to zračenje?

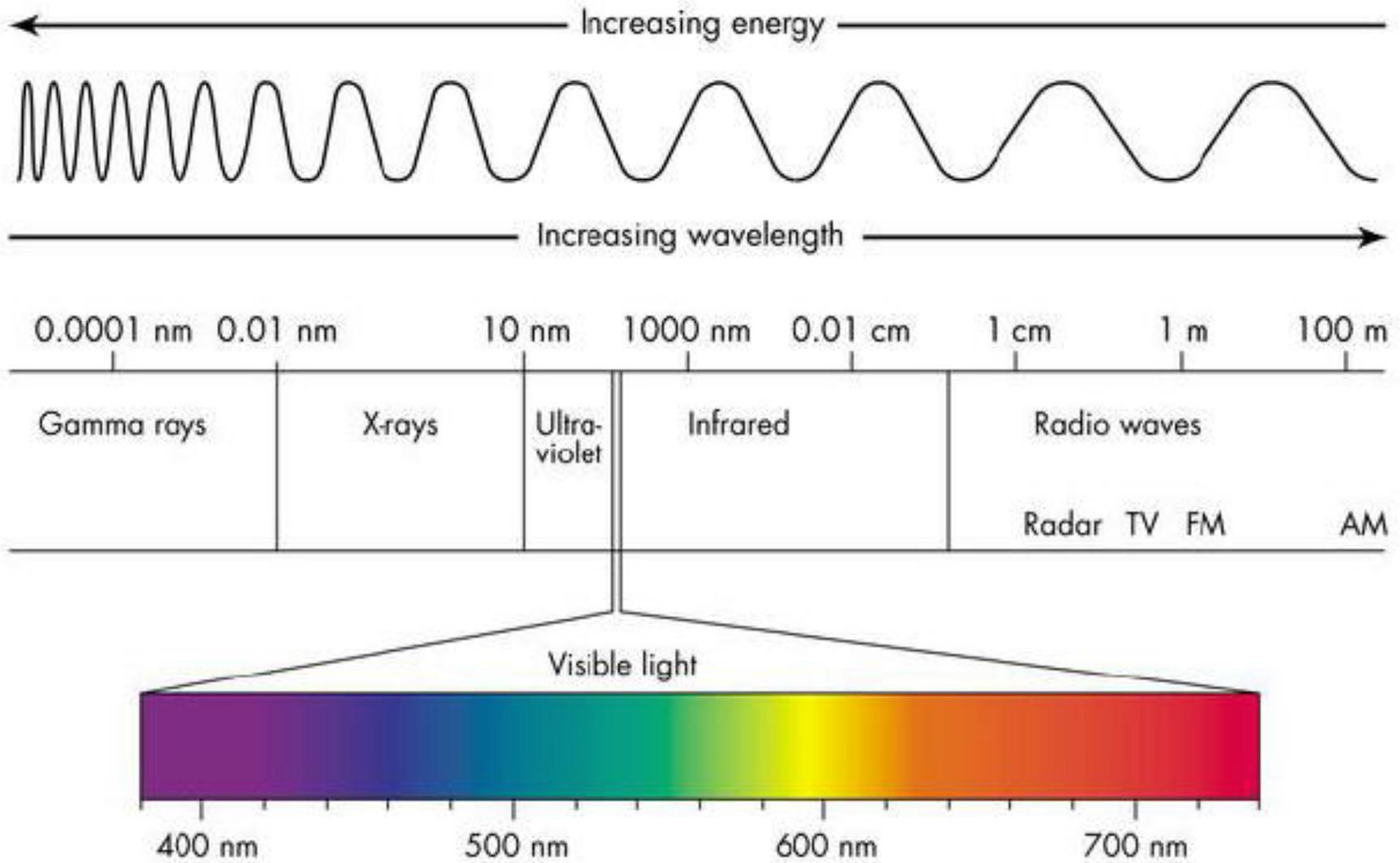
Zračenje = prijenos energije

elektromagnetsko zračenje

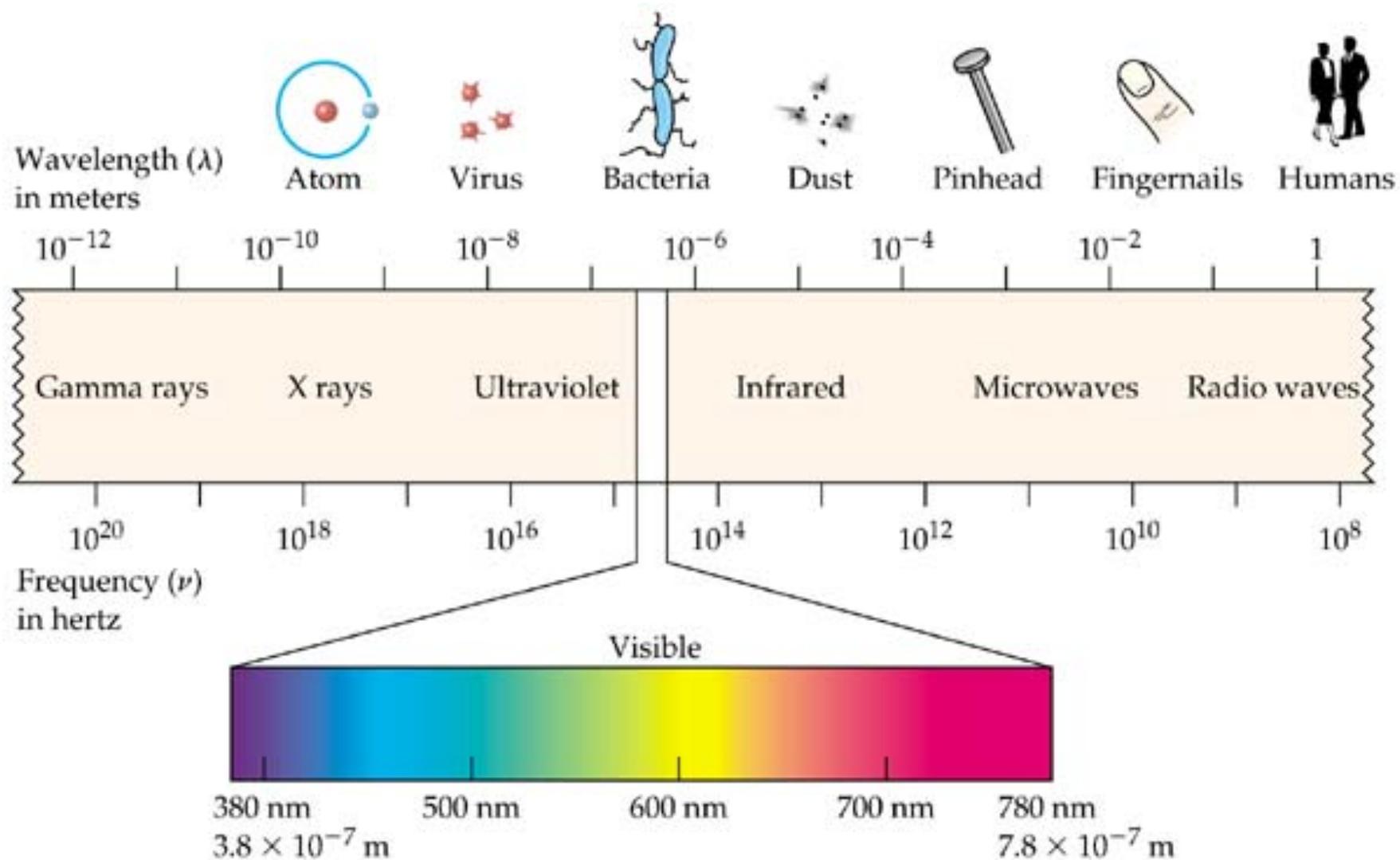
čestice

PITANJE:
Da li znate još neki oblik
prijenosa energije?

Elektromagnetsko zračenje - valovi

Elektromagnetsko zračenje - valovi

čestice

Nalaze se na određenom mjestu u prostoru (lokalizirane)

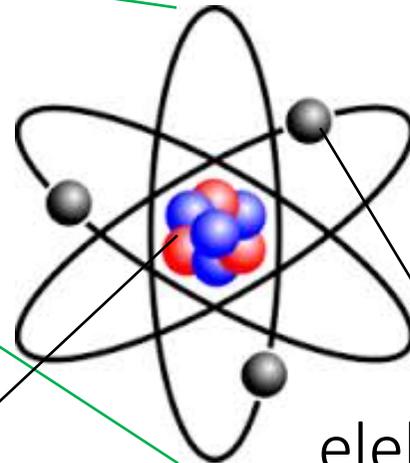
Volumen, masa, naboj

molekula

PITANJE:
Da li znate još neku vrstu
čestica?

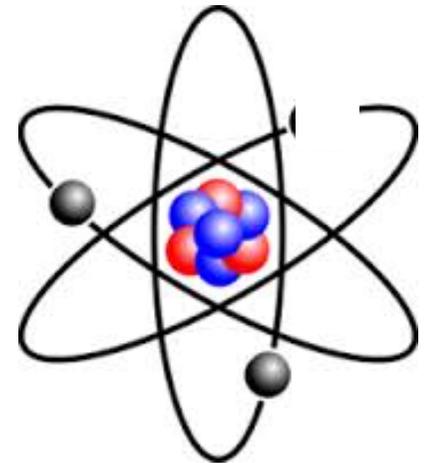
atom

proton

elektron

ion

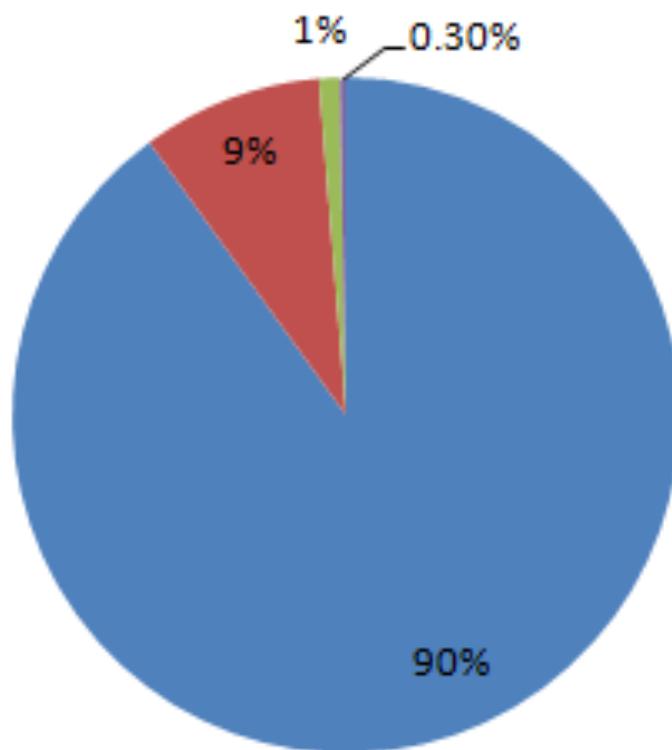

Što je to kozmičko zračenje?

U ŠIREM SMISLU: sveukupno zračenje iz svemira

U UŽEM SMISLU (uobičajeno): čestice iz svemira

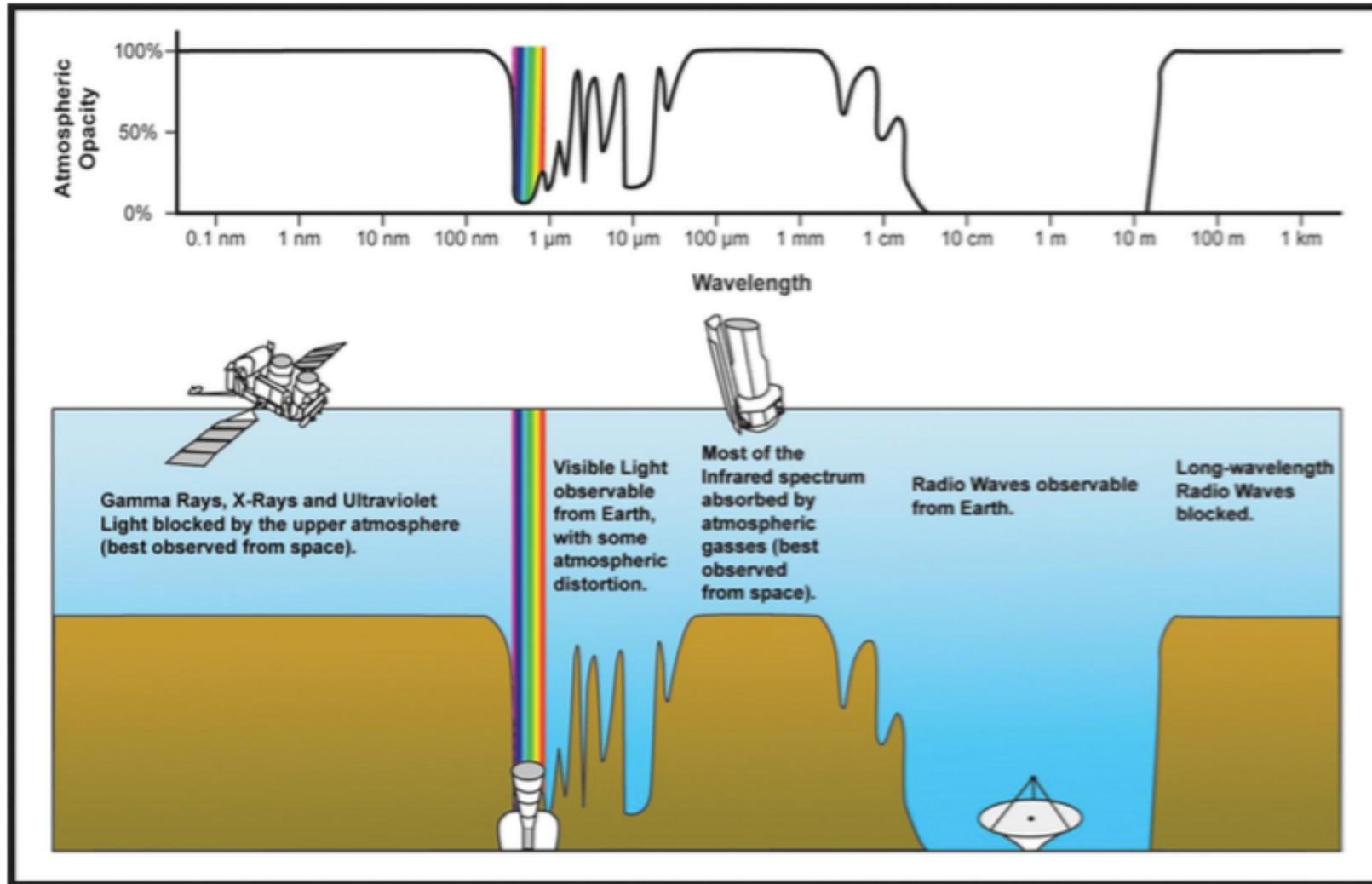
■ Hydrogen Nuclei (protons) ■ Helium Nuclei (alpha particles) ■ Electrons ■ Other

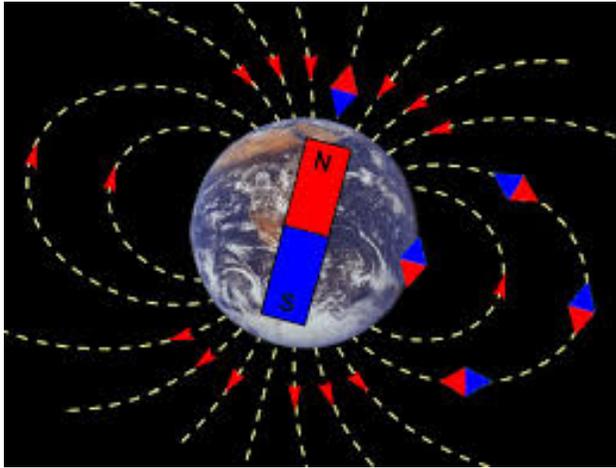
Koliko zračenja dolazi do nas?

Da li nas nešto štiti od zračenja?

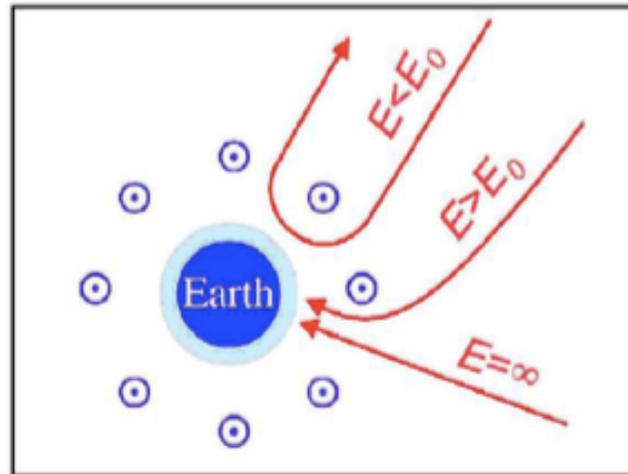
Atmosfera nas štiti od većine elektromagnetskog zračenja

Zemljino magnetsko polje nas djelomično štiti od čestica

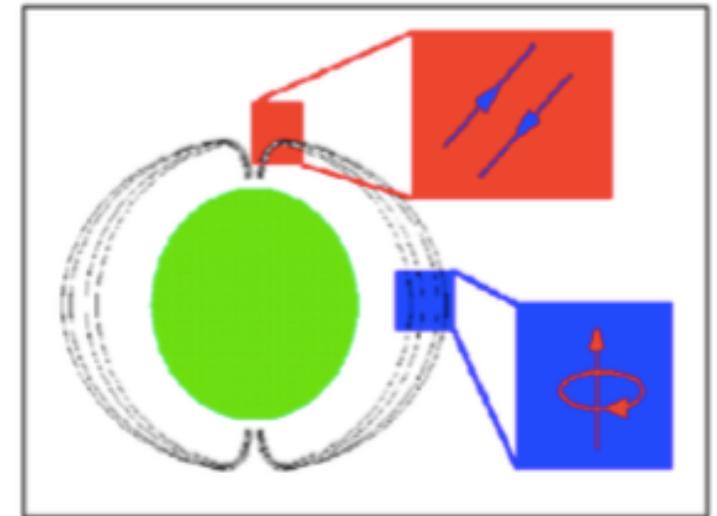

Zemljino magnetsko polje kao magnet

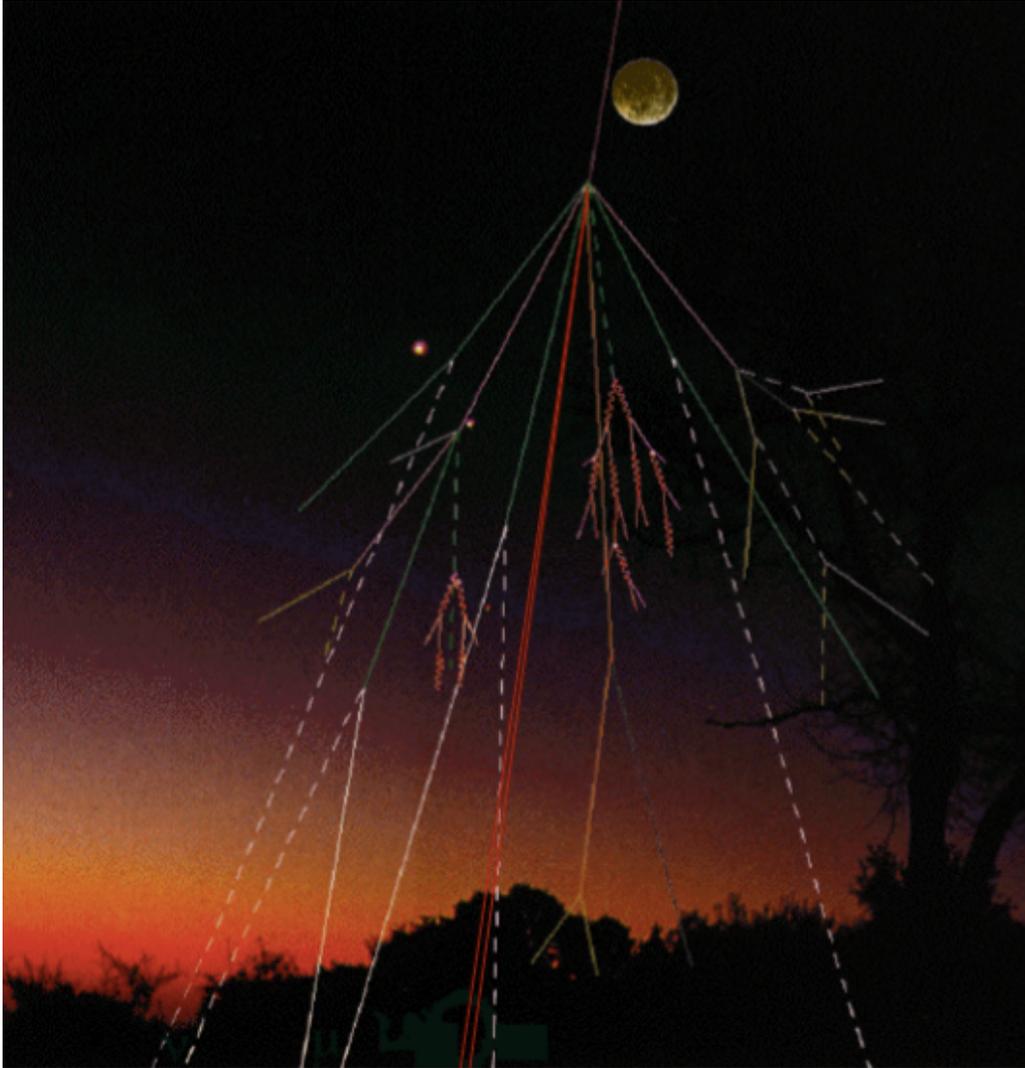

ovisno o energiji koju čestica ima može biti reflektirana, ući pod kutom ili okomito

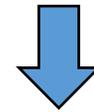
ovisno o mjestu upada, magnetsko polje će ih jače ili slabije zakrenuti

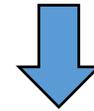
Zemljina atmosfera nas djelomično štiti od čestica

Primarne kozmičke zrake

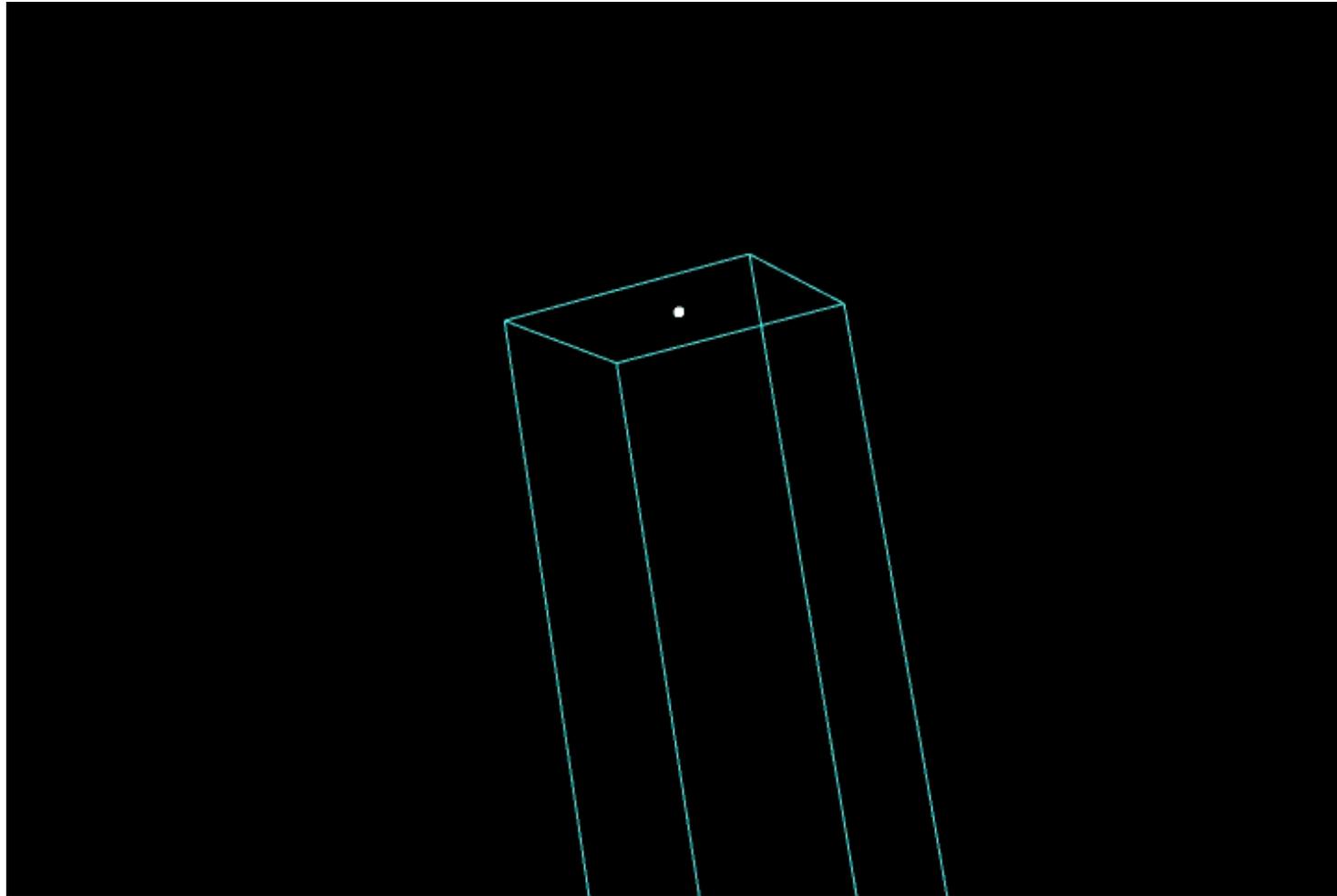

Atmosferski pljusak

Sekundarne kozmičke zrake

Zemljina atmosfera nas djelomično štiti od čestica

PITANJE:
Koliko kozmičkih zraka dođe do nas?

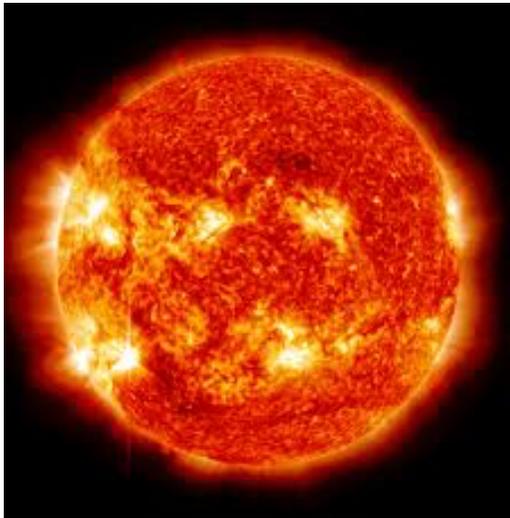
Ovisi o vrsti čestica i njihovoj energiji
ALI..

Nekoliko čestica po kvadratnom centimetru atmosfere u sekundi!

10 000 muona prođe kroz naše tijelo svake minute!

(10 rentgena pluća godišnje)

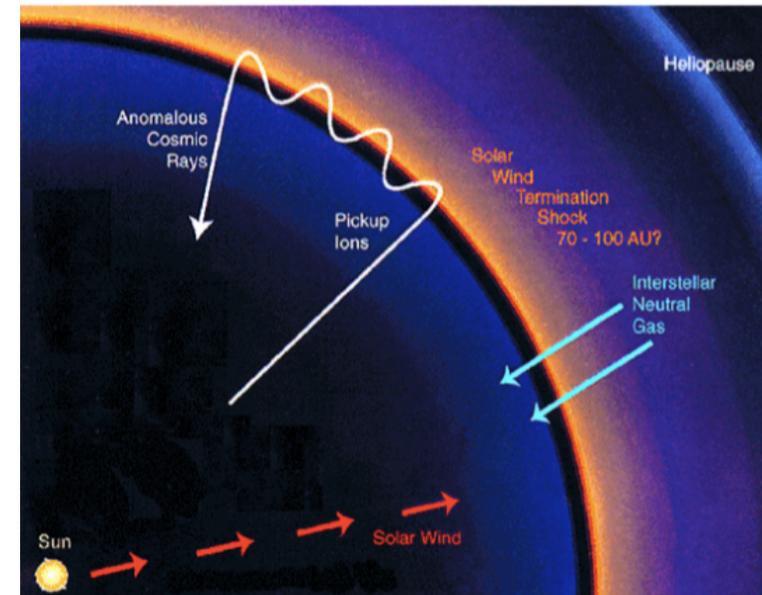
Od kuda dolaze kozmičke zrake?

Sunčeve kozmičke
zrake

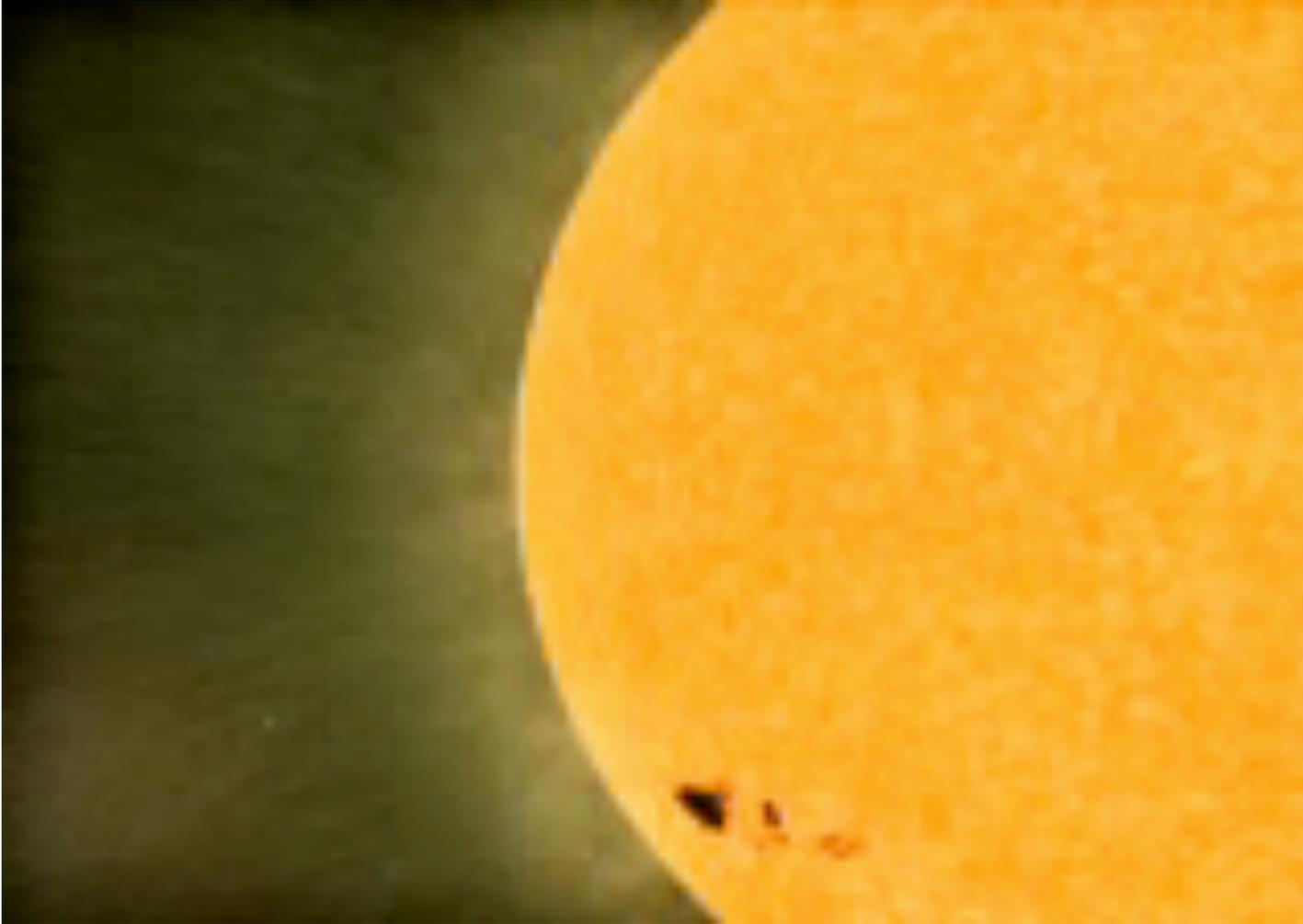

Galaktičke
kozmičke zrake

Anomalne
kozmičke zrake

Sunčeve kozmičke zrake

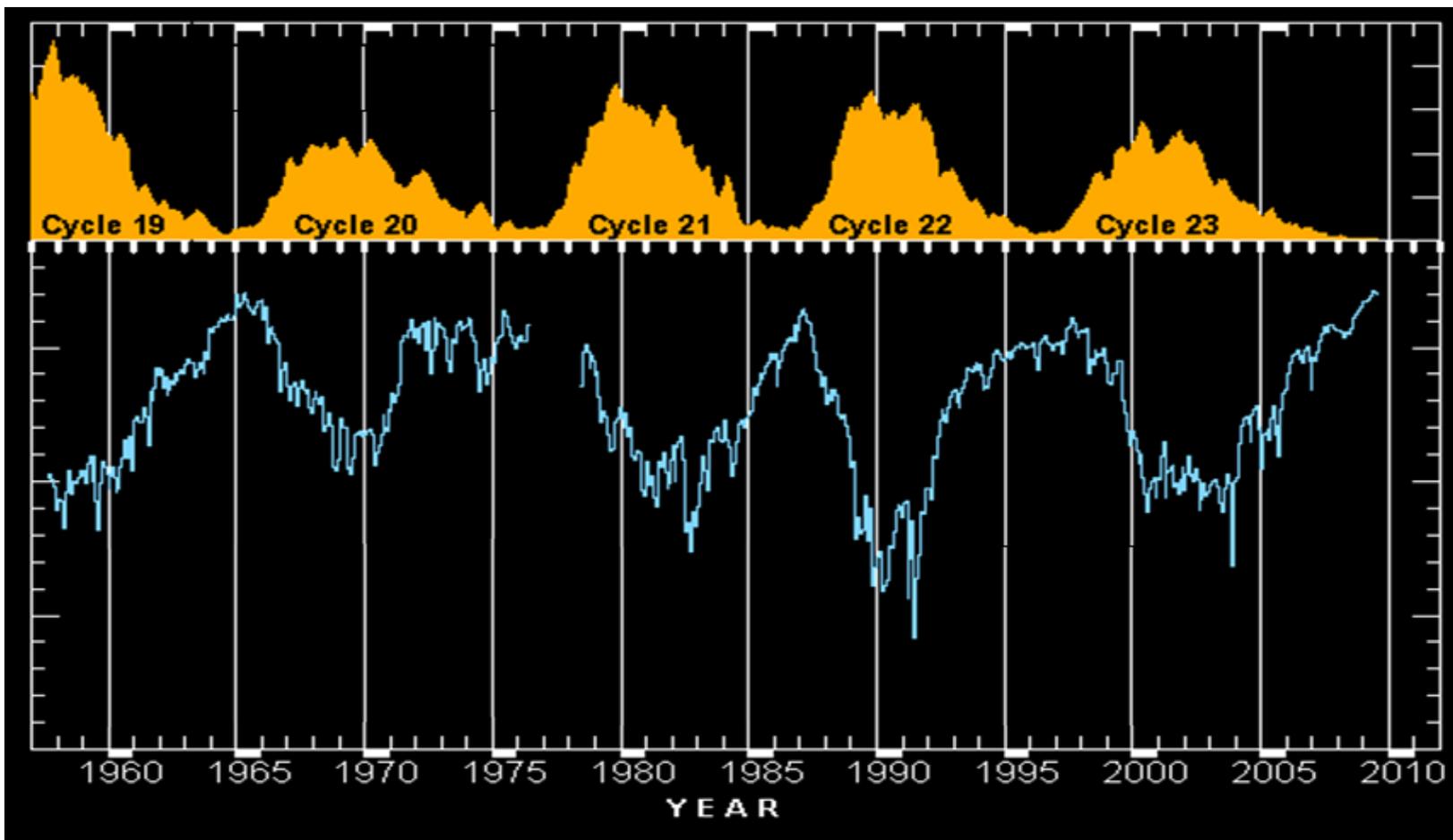

Solar energetic
particles (SEP)

Bljeskovi!

Više ih je kad je
Sunce aktivnije

Galaktičke kozmičke zrake

Galactic cosmic
rays (GCR)

Manje ih je kad je
Sunce aktivnije

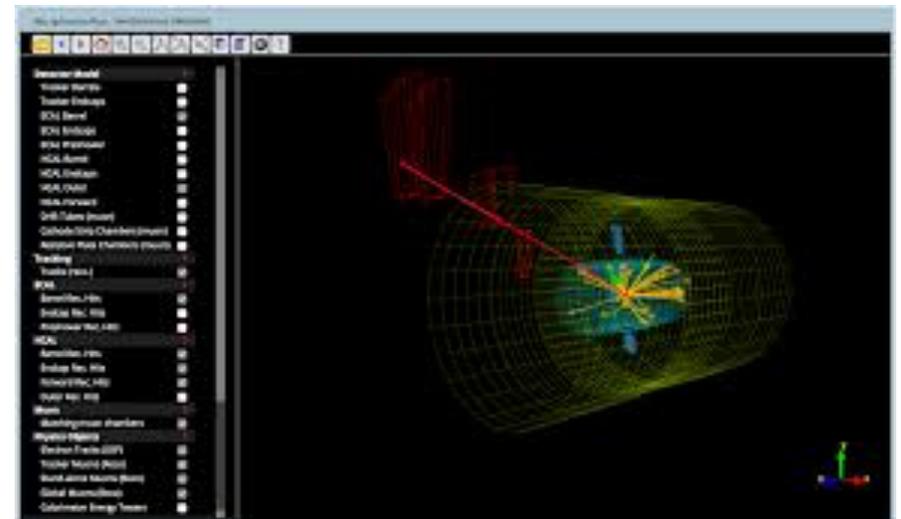
Zašto su nam važne kozmičke zrake?

Sudarivači čestica

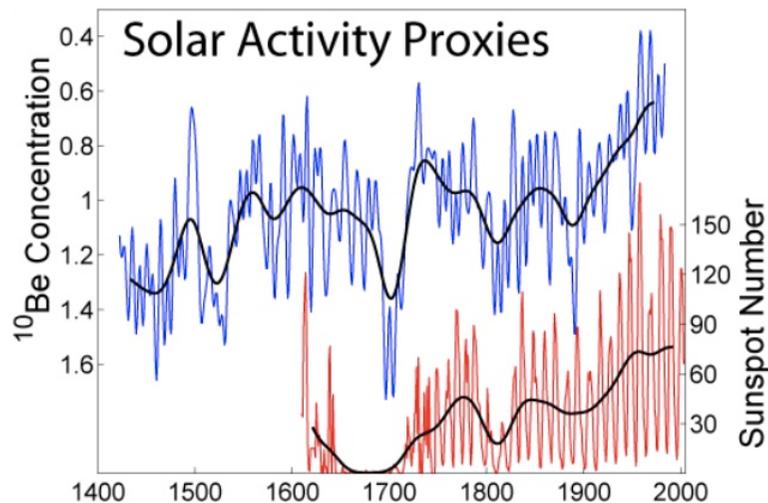
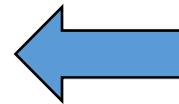
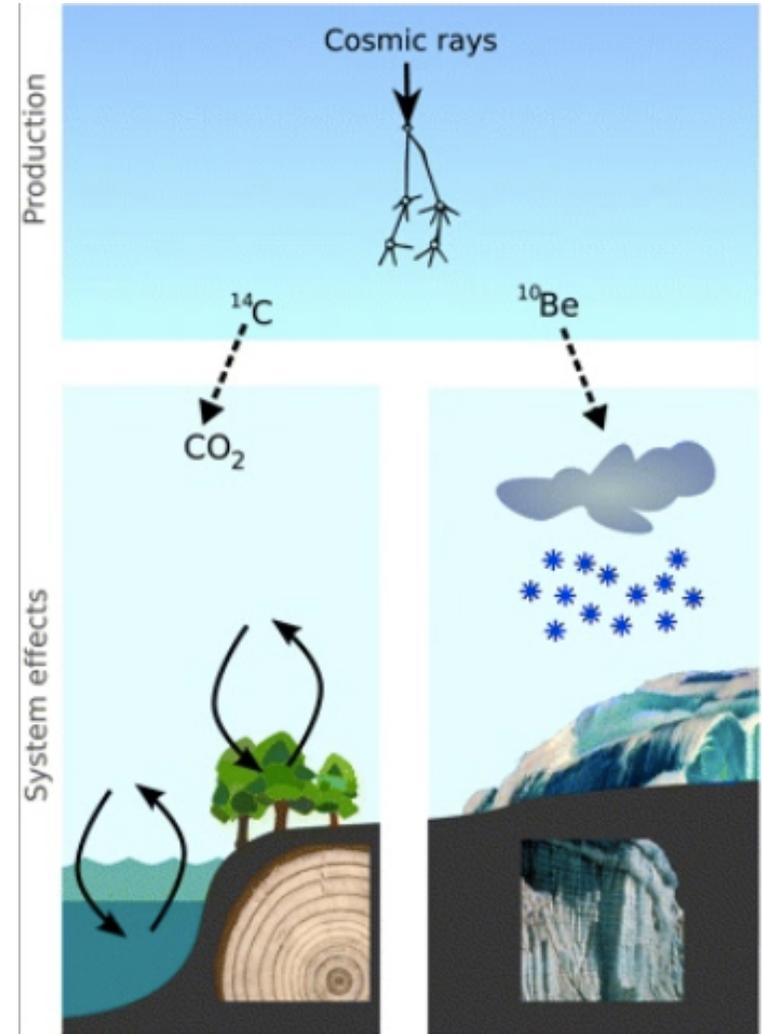
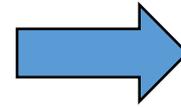
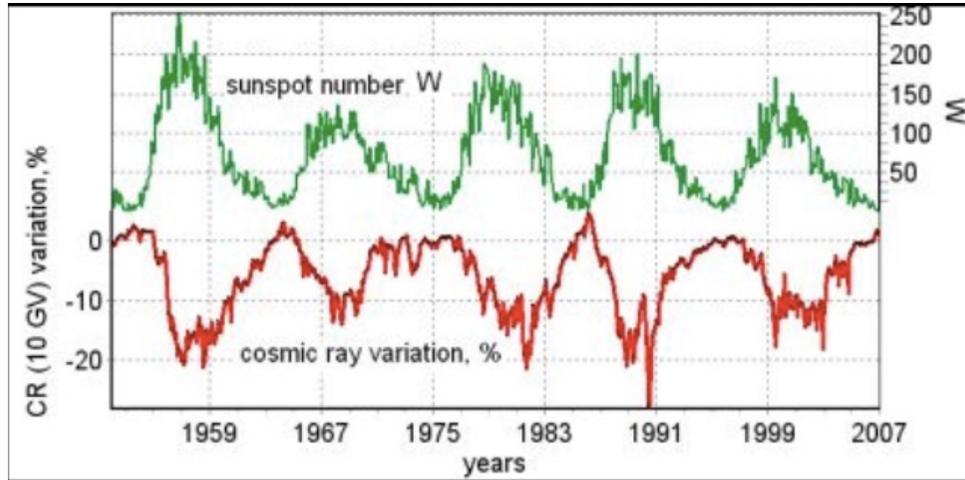

Sudar čestica u sudarivaču
=
Atmosferski pljusak

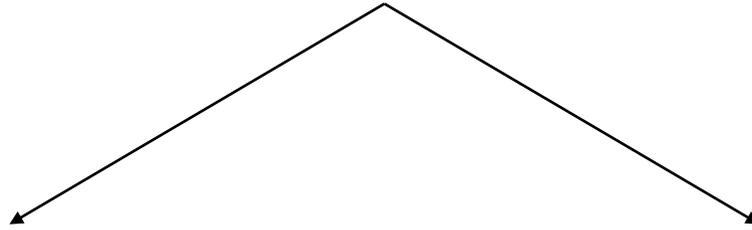
Kozmičko zračenje
=
Prirodni laboratorij

Sunčeva aktivnost u prošlosti

Kozmičko zračenje i vrijeme

Munje?

Oblaci?

Kozmičko zračenje i svemirski putnici

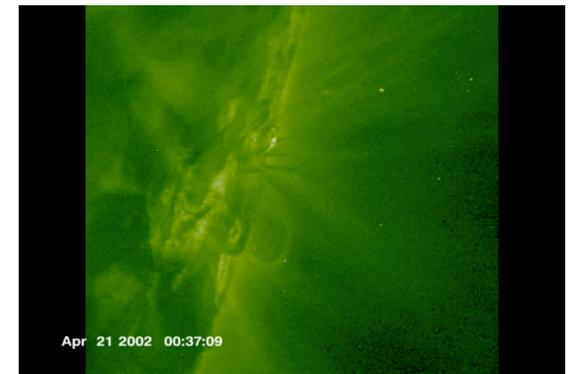
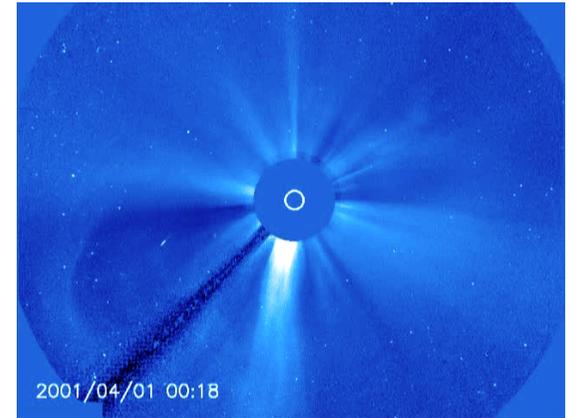

Kratkoročna putovanja (npr.
Mjesec)
– opasnost od sunčevih kozmičkih
zraka

Dugoročna putovanja (npr. Mars)
- opasnost od galaktičkih
kozmičkih zraka

Kolonisti na Marsu:
Kozmičko zračenje na Marsu?

Kozmičko zračenje i "neobjašnjivi" kvarovi

SATELITI!

Cca 1 greška/256 MB RAM u mjesecu

Izrazito mala vjerojatnost/ učinak na PC

Superkompjuteri?

Hvala na pažnji!

Pitanja?